

Terveyskeskukset ja sairaanhoitopiirit

Avoin turvallisuuskulttuuri edistää potilasturvallisuutta ja auttaa työnantajaa valvomaan toiminnan asianmukaisuutta

Toukokuun 1. päivänä 2011 voimaan tulleen terveydenhuoltolain (1326/2010) 57 §:n mukaan terveydenhuollon toimintayksikössä on oltava vastaava lääkäri, jonka on johdettava ja valvottava toimintayksikön terveyden- ja sairaanhoitoa. Valvontavastuu koskee kaikkea organisaation järjestämisvastuulla olevaa toimintaa. Lain 8 §:ssä säädetään laadusta ja potilasturvallisuudesta. Terveydenhuollon toimintayksikön on laadittava suunnitelma laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta. Suunnitelmasta säädetään tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön antamalla asetuksella (341/2011).

Suunnitelmassa on sovittava ainakin laadukasta ja turvallista toimintaa tukevista henkilöstöjohtamisen periaatteista ja käytännöistä sekä avointa turvallisuuskulttuuria tukevista arvoista ja menettelytavoista. Siinä on määriteltävä, miten eri henkilöstöryhmät osallistuvat laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden kehittämiseen, ja miten saadusta palautteesta voidaan ottaa oppia ja kehittää omaa toimintaa sen pohjalta. Suunnitelmassa on myös määriteltävä, miten henkilöstö perehdytetään turvallisiin toimintatapoihin.

Työnantaja on ensisijainen toimintayksikön toimintaa ja työntekijöitä valvova taho, ja ainoa, jolla on mahdollisuus ohjeistaa, seurata ja arvioida toimintaa reaaliaikaisesti sekä puuttua viivytyksettä havaittuihin epäkohtiin. Useimmissa tapauksissa työpaikoilla havaitut epäasianmukaisuudet voidaan hoitaa työnantajan toimenpitein, eikä niistä tarvitse ilmoittaa valvontaviranomaisille. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä toteutetaan suunnitelmallista omavalvontaa, jonka avulla ehkäistään epäasianmukainen menettely, havaitaan epäkohdat ja puututaan niihin mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti ja näin varmistetaan toiminnan laatu ja potilasturvallisuus.

Terveydenhuollon valvontaviranomaisten (aluehallintovirastot ja Valvira) tehtävänä on mm. huolehtia terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonnasta. Valvonta-asiat tulevat yleensä vireille silloin, kun on epäily siitä, että työnantajat toimenpiteet eivät ole riittäviä potilasturvallisuuden varmistamiseksi. Valvontaviranomainen hankkii ammattihenkilön ammatinharjoittamisen asianmukaisuutta selvittäessään mm. lausuntoja henkilön työnantajilta. Lausuntoa pyydetään yleensä ammattihenkilön ammatinharjoittamisesta ja muista asiaan mahdollisesti vaikuttavista seikoista tilanteissa, joissa on selvittävänä, onko henkilö terveydentilansa ja/tai ammattitaitonsa puolesta kykenevä toimimaan ammattinsa mukaisissa tehtävissä potilasturvallisuutta vaarantamatta.

Dnro 1598/06.00.00.04/2012

19.3.2012

Valviran tietoon on tullut tapauksia, joissa työnantajan valvontaviranomaiselle toimittama lausunto ei ole vastannut ammattihenkilön tosiasiallista työssä suoriutumista. Tähän on saattanut vaikuttaa esimerkiksi se, että lausunto on laadittu ilman, että henkilön lähiesimiehiltä tai muilta lähityötovereilta on pyydetty tietoja siitä, miten henkilö selviytyy työssään. Lähiesimiehet ja/tai lähityötoverit ovat myös saattaneet jättää kertomatta ammattihenkilön toiminnassa havaitsemistaan potilasturvallisuutta vaarantavista seikoista tätä "suojellakseen". Potilasturvallisuuden kannalta onkin hyvin tärkeää, että työpaikan ilmapiiri sallii ja kannustaa puuttumaan ja tuomaan esille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa havaitut epäkohdat ja riskit, sekä toimintakäytäntöihin että työntekijöiden toimintaan liittyvät.

Valvira muistuttaa julkisia terveydenhuollon toimintayksiköitä velvollisuudesta valvoa toimintansa asianmukaisuutta sekä laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanoa koskevan suunnitelman laatimisveloitteesta ja siitä, että suunnitelmassa on muun ohella sovittava avointa turvallisuuskulttuuria tukevista arvoista ja menettelytavoista. Potilasturvallisuutta vaarantavista seikoista vaikeneminen ei ole kenenkään etu.

Johtaja *Tarja Holi*
Tarja Holi

Lakimies *Hanna Linna*
Hanna Linna

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysministeriö
Aluehallintovirastot
Kuntaliitto